

Kurt Larsson

SÄBY – MIN HEMBYGD

Bredband till Säby

SÄBY
HEMBYGDSFÖRENING
Grundad 1924

Förord

Då jag tidigare berättat om en annan banbrytande händelse, elektrifieringen av Säby 1918, är det ett nöje att också skildra fibernätets utbyggnad i den lilla socken, söder om landsvägen.

Även om jag numer inte bor i Säby har jag ändå, som intresserad tekniker, engagerat mig i utvecklingen där. Jag kommer ihåg tiden i slutet på 1990-talet då jag bodde där och vi fick nöja oss med en så kallat uppringd internetuppkoppling.

Det fanns mycket på den luftburna teleledningen från Säby By som kunde spöka, då speciellt efter ett åskväder. Otal är de gånger jag ringde Telia om problemen och ibland, efter mycket tjat, en tekniker sändes ut för att skarva om ledningen.

Samma erfarenhet gjorde Ulf Eriksson i Ulfsta och Calle Ericsson på Säby Gård. Calle var i hög grad beroende av fungerande teknik till sitt företag med hemsidan Säbygubben. Vi tre kom att samarbeta under devisen:

”Aktionsgruppen för Bredband i Säby”.

Det som följer är min bild av händelserna.

Bilden på omslaget är från Säby By för 100 år sedan.

Då fanns där varken elektricitet eller telefon, inte heller rinnande vatten eller centralvärme. Belysning fick man från talgljus s.k. talgdank och fotogenlampor. Värme kom från kakelugnar och vedspisar. Vatten hämtades från en grävd brunn. Postgång fanns, det var till och med så att bonden på gården var postmästare.

Mer finns att läsa om gamla tiders Säby på hembygdsförenings hemsida.

<http://www.hembygd.se/saby-hembygdsforening/>

Kolbäck i december 2012
Kurt Larsson

Historik och teknik sett från min horisont.

De första telefonerna var utrustade med vev. Du vevade ett varv och meddelade i luren vart du ville bli kopplad, ett mänskligt röstmeddelande således, till skillnad mot dagens syntetiska röster.

Blev du i stället uppringd och det ringde en signal var det till dig, ringde det två signaler var det till grannen.

På 1940-talet byggde Televerket en anslutningsstation vid Säby By och hemmen i Säby började så sakteligt få telefon med nummerskiva, så kallad petmoj.

All denna kommunikation flöt och flyter än i dag genom Telias koppartråd, blanka luftledningarna eller nedgrävda. Vad åskan kan göra med dessa trådar är välkänt.

1997 fick jag mitt första Internetabonnemang, samma år lade jag också ut min första hemsida på Telias server.

Anslutningen till Telia skedde med ”uppringt” modem som kommunicerade med en hastighet av 56.6 kbs (56 600 bitar per sekund). Efter en, som det tycktes, oändlig tid med sprak och kvitter från modemmet blev man i bästa fall uppkopplad.

Att tala i telefon samtidigt gick inte. För att få den möjligheten och dessutom en snabbare uppkoppling skaffade jag snart ett ISDN abonnemang.

2003 flyttade jag till Kolbäck och fick ett ADSL abonnemang för bredband. Trots den relativt låga hastigheten 0.25 Mbs men att ständigt vara uppkopplad var en stor framgång.

2007 fick vi bredband via fiberkabel från Telia till fastigheten Åbrinken. I dag kommunicerar jag med en hastighet av 10 Mbs (10 000 000 bitar per sekund), tala om teknisk utveckling på 10 år.

2012 fick vi också TV kopplat till fibernätet och därmed ett finessrikt utbud, men programmen blev inte bättre för det.

Hallstahammar stadsnät

En utredning daterad 2002-10-28 om bredbandsutbyggnaden i kommunen ledde till att alla hushåll skulle ha tillgång till bredband via ADSL.

Kommunfullmäldige beslutar 2007-09-24 att Hallstahammars kommun skall engagera sig i uppbyggnad av ett i huvudsak fiberoptiskt nät. I beslutet finns skrivning som, visade det sig, var både till för- och nackdel för Säbys möjlighet att få fibernät.

”4. Samförläggningsskyldighet. Alla byggare av nät- för el, fjärrvärme, radiotrafik (master) etc - ska vara skyldiga att ta hänsyn till och erbjuda samförläggning med IT-infrastrukturbyggare, där så är lämpligt och ekonomiskt försvarbart.”

Kommunen gick ett år senare vidare med bredbandsplanerna då ett avtal tecknades 2008-11-19 om *”Tjänster IT-Infrastruktur”* med Mälarenergi Stadsnät AB. Kommunens enheter från norr till söder skulle nu kopplas samman i ett fibernät.

Företagare blev inbjudna till ett informationsmöte på Gästgivaregården där Mälarenergi Stadsnäts representant propagerade för anslutning till nätet.

Vi skriver år 2009

Mälarenergi Elnät AB förbereder en nedgrävning av de luftburna elnätet i Säby. Bra tyckte nog bönderna som slipper el-stolpar på åkrarna.

Vad vore då naturligare än att samtidigt lägga med en slang – kanal i diket, som ändå skulle grävas, och som senare möjliggjorde en indragning av fiberkabel för bredband?

Säby-Calle, Ulf och undertecknad framförde den åsikten med emfas på ett möte i Västerås med Mälarenergi Stadsnät AB på försommaren 2009. Vårt mål var att informera Stadsnät om Elnäts (två olika bolag) planer samt övertyga dem om det unika tillfället att lägga med en bredbandskanal. Stadsnät var emellertid bara villiga att diskutera bindande avtal om tillräckligt många av de boende tecknade sig. Vad det skulle kosta fick bli en senare fråga.

För att komma vidare blev vi på mötet överens om att pejla intresset hos de boende. En intresseanmälan skrevs av Stadsnät som vi delade ut i postlådorna i Säby.

”För att kunna ge er bra förutsättning att ta ställning till en anslutning till Hallstahammar Stadsnät behöver vi få in aktuellt intresse i ert område. För att fiberkablarna ska kunna markförläggas i samband med elnätet behöver intresseanmälan vara oss tillhanda senast den 10 juli. Om minst 30 hushåll är intresserade startar vi en projektering och ni får ett aktuellt pris för en anslutning. Först därefter kan avtal tecknas. Är du intresserad av att vid detta unika tillfälle få en stadsnätsanslutning”.

Vi fick inte den önskade numerären men skam den som ger sig.

Efter vårt möte med Stadsnät började vi lobba inom kommunen. Det var trots allt de som skulle bli ägare av nätet. Vi rönste ingen synbar framgång till att börja med.

I Kommunfullmäldiges beslut 2007-09-24 står det visserligen dels om *samförläggningsskyldighet*, i detta fall med elnätet, dels om *lämpligt och ekonomiskt försvarbart*. (Se sidan 4)

2011-02-23 hade vi i aktionsgruppen ett nytt möte hos Stadsnät i Västerås. Denna gång även med representanter för Länsstyrelsen. Bättre pålästa diskuterade vi det stöd från staten som fanns, via länsstyrelsen och PTS, för kanalisation av bredband på landsbygden. Ett problem var att den som söker stödet måste vara en förening. Den enda föreningen vi kom att tänka på var Säby hembygdsförening. Då stödpengarna betalades ut först i efterskott föll det alternativet. Att bilda en annan förening kändes inte lockande. En öppen fråga efter mötet var om kommunen kunde söka stödpengarna?

Kommunen projekterade ett genomförande av fibernät tillsammans med Mälarenergi Stadsnät i februari-mars månad 2011.

I projektplanen konstateras bl a att *Marknaden* (andra tänkbara leverantörer) *har inga planer för utbyggnad av fiberinfrastruktur i det området*. Varför Säbys enda chans att få ett nät var genom Hallstahammar Stadsnät.

2011-05-09 Aktionsgruppen kallar till ett nytt möte i Säby. Nu hade man något konkret att diskutera med Säbyborna, dels kostnaden och dels finansieringen. Kostnaden skulle inte bli högre än för fastigheter i tätort. Förutsättning var emellertid en 50 procentig anslutningsgrad.

2011-06-21

Hallstahammars kommun söker pengar från landsbygdsprogrammet. Länsstyrelsen beviljar 1,9 miljoner förutsatt att kommunen går in med motsvarande belopp.

2011-11-10 ”Nu är det nära” skrev jag på min blogg i VLT.

”Nu är det nära till bredband för säbyborna konstaterades på ett nytt stormöte mellan parterna. Det hänger på att några fler tecknar sig för bredband.”

2011-11-29 ”Nu är det klart” skrev jag på min blogg.

”Vägen var lång och krokig men nu har tillräckligt många gått den och tecknat sig för bredband i Säby. Bara den formella upphandlingen återstår. Ärendet kommer upp i kommunfullmäktige i februari 2012.

Säby är att gratulera och Säby-Calle, som varit den drivande, kan ta åt sig äran för framgången.

Det är inte lätt att få med sig folk på moderniteter i dag som om några år är en självklarhet.”

2012-02-27 Finansiering av stadsnät 2012 – Säby.

Beslut i kommunfullmäktige, saxat från protokollets sidan 6

”Nu har Hallstahammars kommun beviljats 1,9 miljoner i bidrag för att kunna ansluta Säbylandet till Hallstahammars stadsnät. Genomförs inte projektet så går pengarna tillbaka till länsstyrelsen och det är högst osannolikt att ett nytt bidrag beviljas för detta vid ett senare tillfälle. En anslutning med bidrag för fastighetsägarna i området kostar 25 000 kronor, utan bidrag så hamnar kostnaden på mellan 50-70 000 kronor. Den del som kommunen måste skjuta till är ca 2,5 miljoner för att kunna genomföra projektet.”

Epilog

Efter genomgång av protokoll och skrivelse i ärendet hos Hallstahammars kommun måste jag konstatera att utan dessa handläggarnas engagemang har bredband över fiberkabel till Säby inte blivit verklighet, vare sig nu eller senare.

Ett speciellt tack måste också riktas till Anders Blom och Roger Zollner

Mälarenergi Elnät AB behövde tillstånd av markägaren för att bygga anslutningsstationer i samband med nedgrävningen av elnätet.

Calle i Säby villkorade sitt tillstånd med att en bredbandskanalisation samtidigt måste läggas ner. Hur mycket det påverkade ärendet vet vi inte.

2011-06-22

Pressmeddelande från Konkurrensverket.

- Olagligt bredband i Eskilstuna och Hallstahammar
- Förbjud det kommunalägda Mälarenergi Stadsnät AB att sälja bredbandstjänster i Eskilstuna och Hallstahammar.
- Verksamheten är olaglig och stör konkurrensen.

Det menar Konkurrensverket i en stämningsansökan som har lämnats till Stockholms tingsrätt.

På Mälarenergi arbetar man på att, som konkurrenslagen föreskriver, göra självrättelse av verksamheten. Ett sätt att tackla problemet var att dela upp Mälarenergi Stadsnät i två bolag.

Mälarenergi AB beslutade, den 31 augusti 2012, att bilda ett nytt bolag, Nya Stadsnät AB, direkt ägt av Mälarenergi AB.

Hallstahammars Kommunfullmäktige beslutade 2012-12-17 att Hallstahammars kommun bildar ett gemensamt bolag, Stadsnät i Svealand AB, tillsammans med Västerås, Eskilstuna och Arboga.

nonstop nr 3 2012 I tidningen från Mälarenergi finns en artikel med rubriken "Fiber till byn gör Säby till en levande landsbygd".

Till samtliga som ansluter sig till nätet i Säby.

Officiell invigning av Stadsnät i Säby

Stadsnät i Säby kommer att sättas i drift under vecka tre.
Det vill vi så klart fira tillsammans med er!

Den officiella invigningen sker fredagen den 18 januari klockan 14
Därefter har vi öppet hus då vi bjuder på mat och dryck och trevliga
samtal.

Passa på att få svar på dina funderingar kring Stadsnät eller bara umgås
och prata med dina grannar. Representanter från Mälarenergi Stadsnät
och Hallstahammars kommun kommer att finnas där för att svara på
frågor.

Officiell invigning

Datum: Fredagen den 18 januari 2013

Tid: Officiell invigning klockan 14:00, öppet hus till 17:00.

Plats: Församlingsgården i Säby.

Vi bjuder på smörgåstårter, läsk, kaffe och trevliga samtal.

Mälarenergi Stadsnät
Hallstahammars kommun
Säby Hembygdsförening